

بررسی اثر هم‌زمان متغیر تعدیل‌گر سبک فرزندپروری مقتدرانه و متغیر میانجی تحمل پریشانی در ارتباط بین ابعاد روشن شخصیت و رفتارهای پرخطر نوجوانی

مهناز عنایتی^۱، دکتر مصطفی خانزاده^۲، دکتر زهره ریسی^۱، دکتر اکرم دهقانی^۱

۱. گروه روانشناسی، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران

۲. گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی فیض الاسلام، خمینی‌شهر، ایران

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۵/۲۸

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۹/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: رفتارهای پرخطر ازجمله چالش‌های دوره نوجوانی است که می‌تواند تأثیرات عمیقی بر سلامت جسمی و روانی آن‌ها داشته باشد. هدف از پژوهش حاضر آزمون مدل علی گرایش به رفتارهای پرخطر نوجوانی بر اساس ابعاد روشن شخصیت با توجه به نقش واسطه‌ای تحمل پریشانی و نقش تعدیل‌کنندگی سبک فرزندپروری مقتدرانه ادراک شده بود.

کلیدواژه‌ها:

فرزندپروری مقتدرانه،
تحمل پریشانی، ابعاد
روشن شخصیت،
رفتارهای پرخطر

روش‌ها: این مطالعه به روش توصیفی-همبستگی انجام شد. نمونه پژوهش شامل ۴۷۴ نوجوان ۱۶ تا ۲۰ ساله شهر اصفهان بودند که به روش نمونه‌گیری مرحله‌ای انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از مقیاس اقتدار والدینی بوری (۱۹۹۱)، مقیاس تحمل پریشانی سیمون و قاهر (۲۰۰۵)، مقیاس سه‌گانه روشن شخصیت کافمن و همکاران (۲۰۱۹) و مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی علی‌زاده و همکاران (۱۳۸۷) استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های مدل‌یابی معادلات ساختاری با به‌کارگیری از نرم‌افزار AMOS-26 با سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد.

تمامی حقوق نشر برای
دانشگاه علوم پزشکی
تربت حیدریه محفوظ
است.

نتایج: نتایج ضرایب مسیر مستقیم نشان داد که ابعاد روشن شخصیت اثر منفی و معناداری بر تحمل پریشانی دارند و تحمل پریشانی اثر منفی و معناداری بر رفتارهای پرخطر دارد ($r^2 = 0.226, P < 0.05$). همچنین، ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر اثر منفی و معناداری دارد و اثر غیرمستقیم ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر از طریق تحمل پریشانی در افراد با نمرات مختلف سبک فرزندپروری مقتدرانه مثبت و معنادار بود ($r^2 = 0.286, P < 0.05$).

نتیجه‌گیری: سبک والدگری مقتدرانه می‌تواند به‌عنوان یک تعدیل‌گر مؤثر در ارتباط بین ابعاد روشن شخصیت و رفتارهای پرخطر نوجوانی عمل کند. همچنین، تحمل پریشانی به‌عنوان یک میانجی در این رابطه، نقش مهمی در کاهش رفتارهای پرخطر ایفا می‌کند. لذا پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های آموزشی و حمایتی برای نوجوانان طراحی شود تا به تقویت مهارت‌های تحمل پریشانی در نوجوانان سبب بهبود سلامت روانی و کاهش رفتارهای پرخطر شود.

مقدمه

متغیرهای رفتاری تا حدی برگرفته از تأثیرات آموخته و پایه زیست‌شناختی است و بنابراین تغییرپذیر هستند و می‌توانند در طول زندگی فرد تکامل یابند. یکی از خصوصیات که در روند رشد فرد شکل می‌گیرد و رفتار و نوع گرایش‌های رفتاری آن‌ها را سازمان می‌دهد، شخصیت است. شخصیت را می‌توان الگوهای معین و مشخصی از تفکر، هیجان و رفتار تعریف کرد که سبک شخصی فرد را در تعامل با محیط اجتماعی و مادی‌اش رقم می‌زنند (۵). یکی از الگوهای شخصیتی، نیمه‌روشن شخصیت است. طبق نظر پژوهشگران (۶) ابعاد سه‌گانه روشن شخصیت^۲ شامل سه ویژگی شخصیتی است که در کنار یکدیگر تصویر کلی مثبتی از چگونگی تعامل فرد با دیگران را نشان می‌دهد. این ویژگی‌ها شامل انسانیت یا انسان‌گرایی^۳ (باورمندی به ذاتی بودن کرامت و ارزشمند بودن انسان‌ها)، کانتیانیسم^۴ (رفتار با سایرین بر اساس منافع آن‌ها و نه اهداف شخصی خود) و ایمان به انسانیت^۵ (باور به خوبی ذاتی انسان‌ها) است. در مجموع ابعاد روشن شخصیت منعکس‌کننده گرایش مراقبانه و سودمندانه نسبت به دیگران است که در رفتار روزمره افراد نشان داده می‌شود (۷). افراد دارای صفات روشن شخصیت توانایی‌های کلامی و ارتباطی گسترده‌ای دارند که این مسئله باعث تسهیل روابط با دیگران می‌شود و شبکه اجتماعی وسیع‌تر برای آن‌ها فراهم می‌کند که به تبع آن، رضایت از زندگی فرد نیز افزایش می‌یابد (۸).

با توجه به تأثیر شخصیت در رفتارهای پرخطر، یکی از متغیرهایی که می‌تواند در میل به رفتارهای پرخطر مدنظر قرار گیرد تحمل پریشانی است. به نظر می‌رسد تحمل پریشانی می‌تواند به عنوان یک مؤلفه مهم در رابطه با کنار آمدن با میل به انجام رفتارهای پرخطر مطرح شود. تحمل پریشانی را فرآیند یا توانایی انطباق دادن خود با مشکلات، چالش‌ها، تهدیدها و غلبه

نوجوانی دوره‌ای از زندگی است که بین سنین ۱۰ تا ۱۹ سالگی قرار دارد و به عنوان مرحله‌ای حیاتی در رشد جسمی، روانی و اجتماعی فرد شناخته می‌شود. در این دوره، تغییرات عمده‌ای در هورمون‌ها، افکار و رفتارها رخ می‌دهد که می‌تواند تأثیرات عمیقی بر شکل‌گیری هویت و شخصیت نوجوانان داشته باشد. طبق آمار سازمان جهانی بهداشت، در حال حاضر بیش از ۱۰۲ میلیارد نوجوان در جهان وجود دارد که تقریباً ۱۶ درصد از جمعیت جهانی را تشکیل می‌دهند. این دوره به دلیل چالش‌های خاص خود، از جمله فشارهای اجتماعی، تغییرات هورمونی و جستجوی هویت، می‌تواند زمینه‌ساز رفتارهای پرخطر باشد (۱).

افزایش آسیب‌های اجتماعی در بین نوجوانان یکی از خطراتی است که جامعه‌شناسان و روان‌شناسان نسبت به آن هشدار می‌دهند. دوره تحولی نوجوانان با خطرات مختلفی مواجه است که به دلیل مقتضیات این سن و زمینه‌های خطرجویی، هیجان-طلبی و کنجکاوی آن‌ها را تهدید می‌کند که می‌توان این خطرات را گرایش به رفتارهای پرخطر^۱ تعبیر کرد (۲). این‌گونه رفتارها مهم‌ترین عامل به خطر افتادن سلامت جامعه هستند و گاهی عواقب جبران‌ناپذیری را برای جامعه به جای خواهند گذاشت و می‌توانند الگوهای ناسالم و خطرناکی را در جامعه ایجاد کنند (۳). رفتارهایی مانند مصرف سیگار، مصرف الکل، رفتارهای پرخطر جنسی، سوءمصرف مواد، گرایش به خشونت و حتی سبک زندگی ناهنجار مانند مصرف غذاهای پرچرب یا عدم فعالیت فیزیکی و نیز تأثیرپذیری از فضاهای مجازی و شبکه‌های اجتماعی جزء رفتارهای پرخطر محسوب می‌شوند (۱).

در این راستا، تحلیل‌های مختلفی در مورد عوامل خطرپذیری نوجوانان ارائه می‌شود. در پژوهشی (۴) این عوامل شامل دسته‌ای فردی (ویژگی‌های روان‌شناختی، شخصیت و نگرش‌ها) و عوامل محیطی و اجتماعی (وضعیت خانوادگی، نوع ارتباط‌ها و پیشینه فردی) است. نظریه‌پردازان این حوزه بر این باورند که

2 light triads of personality

3 humanism

4 kantianism

5 faith in humanity

1 tendency to risky behavior

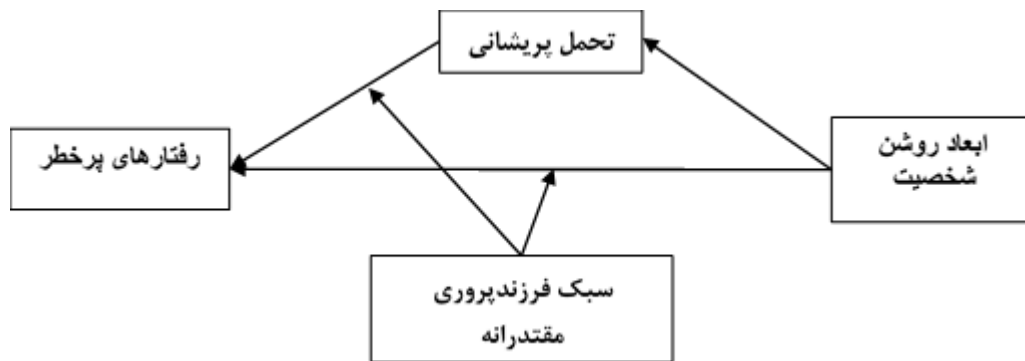
باید گفت که در خانواده‌هایی با شیوه فرزندپروری مقتدرانه اصولی، والدین قوانین مشخصی را برای خانه و اعضای خانواده تعیین می‌کنند و درباره قوانین توضیح می‌دهند و خود به این قوانین احترام می‌گذارند و از فرزندان نیز چنین توقعی دارند (۱۵).

در این راستا پژوهشگران (۱۷) نشان دادند که در بین پسران فقط سبک فرزندپروری مقتدرانه قادر به پیش‌بینی نگرش منفی به بزهکاری بود. به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری می‌تواند در ارتباط بین ابعاد شخصیت و تحمل پریشانی با رفتارهای پرخطر نقش تعدیل‌گر داشته باشد. در این راستا (۱۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین شیوه فرزندپروری سهل‌گیر والدین با رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان رابطه مثبت و بین شیوه فرزندپروری مقتدرانه والدین با رفتارهای پرخطر آن‌ها رابطه منفی وجود دارد و شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه، به‌طور منفی پیش‌بینی‌کننده رفتارهای پرخطر است که با این تفاسیر شاید بتوان سبک فرزندپروری مقتدرانه را به‌عنوان یک سبک مثبت و مطلوب فرزندپروری، به‌عنوان تعدیل‌کننده در پژوهش حاضر به کاربرد.

درمجموع پیشینه پژوهشی نشان داد که در زمینه روابط بین متغیرهای پژوهش حاضر پژوهش‌هایی انجام شده است، اما در هیچ‌یک از آن‌ها، مدل میانجی‌گری به همراه تعدیل‌گری یافت نشد و لذا با توجه به مطالب بیان‌شده هدف پژوهش حاضر پاسخ به این پرسش است که آیا گرایش به رفتارهای پرخطر نوجوانی بر اساس ابعاد روشن شخصیت با توجه به نقش واسطه‌ای تحمل پریشانی و نقش تعدیل‌کنندگی سبک فرزندپروری مقتدرانه پیش‌بینی خواهد شد؟ در این راستا مدل مفهومی پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است.

بر آن‌ها در نظر می‌گیرند (۹). همچنین بین مؤلفه‌های ارتباط مؤثر با دیگران (از شاخصه‌های ابعاد روشن شخصیت) با تحمل پریشانی باید اشاره کرد که در صورت وجود حمایت اجتماعی و ارتباط‌های سالم با دیگران، تحمل پریشانی تسهیل می‌شود (۱۰).

علاوه بر این، شوارتز (۱۱) عقیده دارد که افزایش تحمل پریشانی می‌تواند باعث شود نوجوانان سختی‌ها و استرس‌های ناشی از محرک‌های محیطی و تمایلات شخصیتی را بهتر تحمل نمایند و در نتیجه با احتمال کمتری در چرخه‌ای قرار گیرند که سرانجام آن انجام رفتار پرخطر است (۱۲)؛ لذا به نظر می‌رسد تحمل پریشانی می‌تواند در ارتباط بین ابعاد روشن شخصیت با رفتارهای پرخطر، به‌عنوان یک میانجی ایفای نقش کند. از سوی دیگر، تحقیقات میکولینسر نشان داد که رفتارهای افراد توسط نوع فرزندپروری مراقبان اولیه شکل می‌گیرد (۱۳). پس شاید بتوان گفت که رویدادهای مثبت و منفی دوران کودکی در چگونگی انجام رفتارها مؤثر واقع می‌شود؛ لذا پژوهش‌هایی نشان داده‌اند که مشکلات رفتاری به عوامل رشدی و سبک فرزندپروری در دوران کودکی مربوط است (۱۴). همچنین انجام رفتارهای نابهنجار توسط افرادی که در کودکی تحت شرایط تربیتی نامناسب قرار گرفته‌اند، گزارش شده است؛ بنابراین با توجه به شواهد، مشکلات رفتاری به‌طور نیرومندی با سبک‌های فرزندپروری دوران کودکی در ارتباط است (۱۵). به نظر می‌رسد متغیر سبک فرزندپروری عاملی است که ارتباط اثر خانواده و رفتار و نگرش فرزندان را به‌خوبی تبیین می‌کند. سبک فرزندپروری به شیوه تربیتی اعمال‌شده از سوی والدین اطلاق می‌شود که شامل مجموعه رفتارهای متعدد و گوناگون طبیعی و بهنجار است که والدین به‌منظور کنترل کردن و اجتماعی نمودن کودک از آن استفاده می‌کنند (۱۶).

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش‌ها

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع پژوهش‌های بنیادین و به لحاظ روش، از نوع پژوهش‌های توصیفی و همبستگی با روش معادلات ساختاری است. جامعه آماری شامل کلیه افراد در بازه سنی ۱۶-۲۰ سال شهر اصفهان بود. از این‌رو در این پژوهش تعداد نمونه بر اساس قاعده کلاین ۴۶۰ نفر مکفی بود که و با در نظر گرفتن احتمال ریزش تعداد ۵۰۰ پرسشنامه توزیع شد که تعداد ۲۴ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن حذف شد و در نهایت ۴۷۶ پرسشنامه وارد پژوهش شدند. لازم به ذکر است که نمونه حاضر با روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، ابتدا به‌صورت تصادفی از پنج بخش شهر اصفهان، دو بخش شرق و جنوب شهر انتخاب شدند. سپس از هر بخش دو دبیرستان دخترانه و دو دبیرستان پسرانه و یک دانشگاه به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس از هر دبیرستان یک کلاس و از هر دانشگاه چهار کلاس ورودی جدید به‌صورت در دسترس انتخاب شدند و همه افراد هر کلاس به‌صورت گروهی و حضوری به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دادند.

ملاک‌های ورود به پژوهش شامل بازه سنی ۱۶-۲۰ سال، اشتغال به تحصیل، داشتن رضایت آگاهانه برای ورود به پژوهش بود. همچنین ملاک‌های خروج شامل شرکت هم‌زمان در پژوهش‌های دیگر، وجود علائم بالینی و روان‌شناختی براساس راهنمای تشخیصی اختلالات روان‌شناسی (بر اساس مصاحبه و وضعیت روانی و پرنده‌های سلامت موجود در مدرسه)، عدم پاسخ به حداقل ۳ سؤال از هر پرسشنامه، پاسخ یکسان به تمامی گویه‌ها و عدم تمایل به ادامه همکاری بود.

پرسشنامه‌ها به‌صورت حضوری و تحت نظارت پژوهشگر تکمیل شدند.

فرم اطلاعات دموگرافیک: فرم محقق ساخته شامل سن، جنس، مقطع و مدرک تحصیلی

مقیاس اقتدار والدینی^۶: این مقیاس توسط بوری (۱۹) در سال ۱۹۹۱ ساخته شده است که از ۳۰ گویه و سه خرده مقیاس سبک آسان‌گیر، سبک مستبدانه و سبک مقتدر منطقی تشکیل شده است و با توجه به هدف پژوهش تنها سبک مقتدر منطقی (شامل ۱۰ سؤال ۴-۵-۸-۱۱-۱۵-۲۰-۲۲-۲۳-۲۷-۳۰) نمره‌گذاری شد. نمره‌گذاری مقیاس به‌صورت طیف لیکرت پنج گزینه‌ای بود (۱=شدیداً مخالف تا ۵=شدیداً موافق). حداقل نمره فرد ۱۰ و حداکثر آن ۵۰ است که نشان از اقتدار بالاتر دارد. بوری (۱۹) آلفای کرونباخ این مقیاس را برای سبک مقتدر منطقی ۰/۸۵ گزارش نمود. محققان (۲۰) نیز ضریب همسانی درونی این مقیاس با آلفای کرونباخ را ۰/۷۰ به دست آوردند. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش حاضر ۰/۸۷ برآورد شد.

مقیاس تحمل پریشانی^۷: این مقیاس دارای ۱۵ ماده و چهار خرده مقیاس بوده و توسط سیمون و قاهر (۲۱) در سال ۲۰۰۵ تدوین شده و شامل خرده مقیاس‌های تحمل پریشانی هیجانی، جذب هیجانات منفی، برآورد ذهنی پریشانی و تلاش‌ها برای تسکین پریشانی است. عبارات این مقیاس، بر روی یک مقیاس پنج‌درجه‌ای (۱=کاملاً موافق تا ۵=کاملاً مخالف) نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل نمره فرد در کل ۱۵ و حداکثر نمره ۷۵ است که

^۶ Parental Authority Questionnaire (PAQ)

^۷ The distress tolerance scale (DTS)

به ترتیب فوق ۰/۸۲، ۰/۷۹، ۰/۷۲ و ضریب پایایی درونی کل ۰/۸۴ برآورد شده است (۶). مقیاس مذکور توسط علی پور و همکاران (۲۳) ترجمه و آلفای کرونباخ آن به ترتیب مذکور ۰/۶۹، ۰/۷۲ و ۰/۶۸ به دست آمد. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش حاضر ۰/۸۳ برآورد شد.

باید افزود جهت اجرای پژوهش، پس از اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی ربط در معاونت پژوهشی دانشگاه، امکان دسترسی به جامعه پژوهشی مدنظر که شامل نوجوانان شهر اصفهان است، فراهم گشت. نمونه پژوهشی به شیوه تصادفی انتخاب شده اند در نتیجه سعی شد تا با انتخاب مدارس که حاضر به همکاری با پژوهشگر بودند، به جمع آوری داده ها کوشش گردد. همچنین پرسشنامه های جمع آوری شده که در تکمیل آن ها نقصی وجود داشته باشد حذف شدند. شرکت کنندگان داوطلب با رضایت آگاهانه به تکمیل پرسشنامه ها مبادرت ورزیدند و زمان لازم برای اجرا بین ۱۵ تا ۲۵ دقیقه بود. همچنین پژوهشگر خود را موظف به رعایت اصول اخلاقی دانسته است و توضیحات لازم در تشریح ماهیت پژوهش، هدف از انجام آن و نحوه پاسخ گویی پرسشنامه به هر شرکت کننده و نیز واحدهای پژوهشی از نظر لحاظ کردن محرمانه بودن اطلاعات و داده های فردی به عمل آمده است. لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر سبک فرزندپروری مقتدرانه متغیر تعدیل گر، تحمل پریشانی متغیر میانجی، ابعاد روشن شخصیت متغیر پیش بین و رفتارهای پرخطر نوجوانی متغیر ملاک هستند. در این راستا، برای تحلیل داده ها از روش های مدل یابی معادلات ساختاری با به کارگیری از نرم افزار SPSS-26 و AMOS-26 استفاده شد. در این تحلیل برای برآورد پارامترها از روش حداکثر درستنمایی و برای بررسی معناداری اثرات غیرمستقیم از روش بوت استراپ استفاده شد.

نتایج

نمونه پژوهش حاضر، ۴۷۴ نوجوان شامل ۲۹۳ دختر (۶۱/۸ درصد) و ۱۸۱ پسر (۳۸/۲ درصد) ۱۶ تا ۲۰ ساله با میانگین (انحراف معیار) سنی ۱۸/۶۰ (۱/۴۷) سال بود. از این تعداد، ۱۶۷

نمرات بالا نشانگر تحمل پریشانی بالاست. سیمون و گاهر روایی ملاک و همگرایی اولیه خوبی را برای این پرسشنامه گزارش نمودند. جهت تعیین پایایی مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب آلفا برای هر کدام از خرده مقیاس های تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲، ۰/۷۸ و ۰/۷۰ و برای کل مقیاس تحمل پریشانی ۰/۸۲ همسانی درونی نسبتاً بالایی به دست آمد. در ایران علوی (۱۳۸۸) گزارش کرده است که کل مقیاس دارای پایایی همسانی درونی ۰/۷۱ است و خرده مقیاس ها دارای پایایی متوسطی (برای تحمل ۰/۵۴، جذب ۰/۴۲، ارزیابی ۰/۵۶، تنظیم ۰/۵۸) هستند. و عزیزی ضریب پایایی به روش بازآزمایی برای خرده مقیاس ها را ۰/۸۱ محاسبه کرده است. در پژوهش حاضر ضریب پایایی ۰/۸۳ به دست آمد.

مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی^۸: این مقیاس توسط علی-زاده محمدی و احمدآبادی (۲۲) در سال ۱۳۸۷ با ۳۸ گویه طراحی و اعتباریابی شده است. مقیاس ابعاد رانندگی خطرناک، خشونت، سیگار کشیدن، مصرف مواد مخدر، مصرف الکل، دوستی با جنس مخالف، رابطه و رفتار جنسی را موردسنجش قرار می دهد. مقیاس بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت می باشد که از یک تا ۵ نمره گذاری می شود. حداقل نمره فرد در کل ۲۸ و حداکثر نمره ۱۹۰ است. نمرات بالا نشانگر خطرپذیری بالاست. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش حاضر ۰/۹۴ برآورد شد.

مقیاس ابعاد سه گانه روشن شخصیت^۹: این مقیاس توسط کافمن و همکاران (۶) در سال ۲۰۱۹ طراحی شد و شامل ۱۲ گویه و سه خرده مقیاس کانتیانسیم، انسانیت و ایمان به انسانیت است. هر گویه در مقیاس پنج گزینه ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) نمره گذاری می شود و نمره بالا نشان دهنده میزان بالای صفات روشن شخصیت است. دامنه نمرات آن از ۱۲ تا ۶۰ است. ضریب پایایی خرده مقیاس ها

8. Iranian Adolescents Risk-taking scale (IARTS)

9. light triple of personality scale (LTP)

رفتارهای پرخطر نوجوانی بیشتر می‌شود و برعکس؛ بنابراین، افرادی که سبک فرزندپروری مقتدرانه بالاتری از والدین دریافت کرده‌اند، تحمل پریشانی آن‌ها بر رفتارهای پرخطر نوجوانی اثر منفی کمتری دارد؛ در حالیکه در افرادی که سبک فرزندپروری مقتدرانه پایین یا متوسط از والدین دریافت کرده‌اند، داشتن تحمل پریشانی بالاتر، رفتارهای پرخطر را در آن‌ها کاهش می‌دهد. درواقع، سبک فرزندپروری مقتدرانه به‌عنوان یک محافظ در برابر رفتارهای پرخطر عمل می‌کند.

بخش دوم نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد هر چه نمرات سبک فرزندپروری مقتدرانه بیشتر باشد، اثر منفی ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر نوجوانی بیشتر می‌شود و برعکس؛ بنابراین، افرادی که سبک فرزندپروری مقتدرانه بالاتری از والدین دریافت کرده‌اند، ابعاد روشن شخصیت آن‌ها بر رفتارهای پرخطر نوجوانی اثر منفی بیشتری دارد؛ در حالیکه در افرادی که سبک فرزندپروری مقتدرانه پایین‌تری از والدین دریافت کرده‌اند، داشتن ابعاد روشن شخصیت، بر رفتارهای پرخطر نوجوانی اثر منفی کمتری دارد. درواقع، سبک فرزندپروری مقتدرانه به‌عنوان یک محافظ در برابر رفتارهای پرخطر عمل می‌کند.

درنهایت، بخش سوم نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد با توجه به مثبت بودن حدود بالا و پایین بوت‌استرپ (۲۵)، اثر غیرمستقیم ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر از طریق تحمل پریشانی در افراد با نمرات مختلف سبک فرزندپروری مقتدرانه مثبت و معنادار است، اما این اثر غیرمستقیم با افزایش نمرات سبک فرزندپروری مقتدرانه کاهش می‌یابد؛ بنابراین، افزایش نمرات سبک فرزندپرورانه مقتدرانه باعث می‌شود در شرایط وجود ابعاد روشن شخصیت، این ابعاد کمتر منجر به رفتارهای پرخطر شود. درواقع، در افراد دارای ابعاد روشن شخصیت، داشتن سبک فرزندپرورانه بسیار مقتدرانه می‌تواند به‌عنوان یک محافظ در برابر رفتارهای پرخطر نوجوانی نقش ایفا کند.

نفر (۳۵/۳ درصد) دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم، ۵۹ نفر (۱۲/۴ درصد) افراد دیپلم و ۲۴۸ نفر (۵۲/۳ درصد) دانشجوی سال اول دانشگاه بودند.

قبل از آزمون مدل مفهومی پژوهش، یافته‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار، اندازه شاخص‌های کجی و کشیدگی، و همبستگی دومتغیری بین متغیرهای پژوهش در جدول ۱ بررسی شد.

نتایج بررسی همبستگی در جدول ۱ نشان می‌دهد رفتارهای پرخطر با تحمل پریشانی و ابعاد روشن شخصیت رابطه منفی و معنادار دارد. همچنین، نتایج بررسی کجی و کشیدگی متغیرها در جدول ۱ نشان می‌دهد اندازه این شاخص‌ها در دامنه ۲- تا ۲ قرار دارد و نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش است.

برای آزمون مدل مفهومی پژوهش (شکل ۱)، مدل مفهومی شماره ۱۵ ارائه‌شده توسط هیز^{۱۰} (۲۴) با استفاده از نرم‌افزار پروسس ماکرو تحلیل شد. این نتایج در جدول ۲ ارائه‌شده است.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که تمام اثرات تعدیل‌گری (متغیرهای مضروب) در مدل، معنادار است؛ بدین معنا که اثر تحمل پریشانی بر رفتارهای پرخطر نوجوانی و اثر ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر نوجوانی در سطوح مختلف سبک فرزندپروری مقتدرانه (در افراد با سطوح مختلف سبک فرزندپروری مقتدرانه) یکسان نیست و تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. به‌طورکلی، نتایج جدول ۲ در شکل ۲ خلاصه‌شده است.

با توجه به معناداری اثر تعدیل‌گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در مدل بالا، در مرحله بعد نحوه تعدیل‌گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در اثرات مستقیم و غیرمستقیم مدل بررسی شد. جدول ۳ این نتایج را نشان می‌دهد.

بخش اول نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد هر چه نمرات سبک فرزندپروری مقتدرانه کمتر باشد، اثر منفی تحمل پریشانی بر

جدول ۱: ویژگی‌های توصیفی و همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای مدل	۱	۲	۳	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
۱- ابعاد روشن شخصیت	۱			۴۳/۱۱	۷/۴۹	۰/۹۲۷	-۰/۷۰۲
۲- تحمل پریشانی	۰/۱۴- **	۱		۴۴/۴۷	۱۰/۲۶	-۰/۱۲۱	-۰/۰۷۳
۳- رفتارهای پرخطر	۰/۲۹- **	۰/۲۳- **	۱	۸۳/۶۳	۲۵/۶۵	-۰/۴۰۴	-۰/۵۱۴
۴- سبک فرزندپروری مقتدرانه	۰/۳۷ **	۰/۱۰- *	۰/۱۴- **	۳۲/۱۸	۸/۰۱	۰/۱۰۷	۰/۴۳۷

(** $P < 0.01$; * $P < 0.05$)

جدول ۲: نتایج تحلیل مسیر مدل میانجی گر تحمل پریشانی در ارتباط بین ابعاد روشن شخصیت و رفتارهای پرخطر نوجوانی با توجه به نقش تعدیل گر سبک فرزندپروری مقتدرانه والدین (مدل شماره ۱۵، (۲۴))

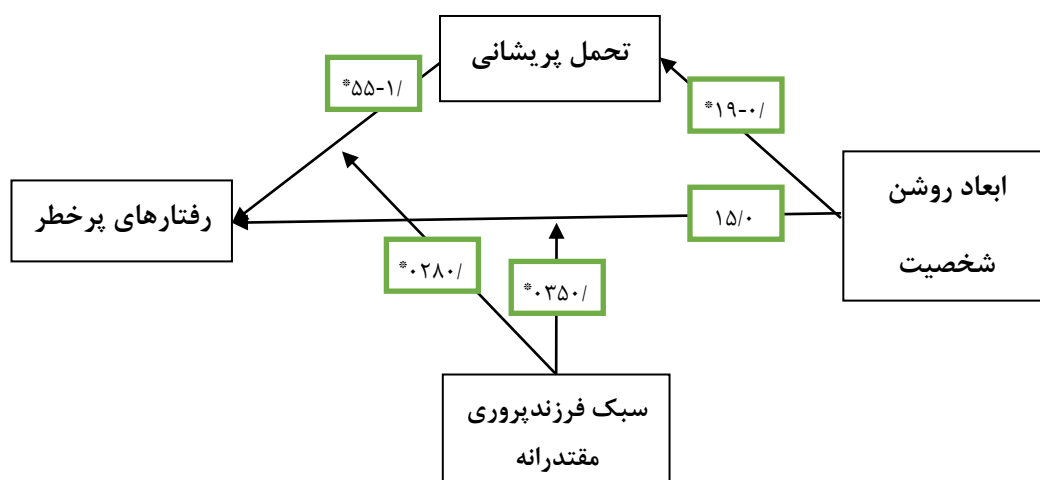
مرحله اول: ضرایب ابعاد روشن شخصیت بر تحمل پریشانی

متغیر پیش‌بین	ضریب مسیر	خطای استاندارد	اندازه بحرانی	معناداری	بوت‌استرپ*
ابعاد روشن شخصیت	-۰/۱۹۲	۰/۰۶	-۳/۰۱	۰/۰۰۳	حد بالا حد پایین
					-۰/۳۱۸ -۰/۰۶۷

مرحله دوم: ضرایب ابعاد روشن شخصیت، سبک فرزندپروری مقتدرانه، متغیرهای مضروب و تحمل پریشانی بر رفتارهای پرخطر نوجوانی

متغیرهای پیش‌بین	ضریب مسیر	خطای استاندارد	اندازه بحرانی	معناداری	بوت‌استرپ*
ابعاد روشن شخصیت	-۰/۱۵۰	۰/۵۱	-۰/۳۰	۰/۷۶۸	حد بالا حد پایین
					-۱/۱۵۲ ۰/۸۵۱
تحمل پریشانی	-۱/۵۴۹	۰/۴۳	-۳/۵۸	۰/۰۰۱	حد بالا حد پایین
					-۲/۴۰۱ -۰/۶۹۸
سبک فرزندپروری مقتدرانه	۰/۱۰۰	۱/۰۴	۰/۰۹	۰/۹۲۴	حد بالا حد پایین
					-۱/۹۴۷ ۲/۱۴۷
سبک فرزندپروری مقتدرانه × ابعاد روشن شخصیت	-۰/۰۳۵	۰/۰۲	-۲/۱۶	۰/۰۳۲	حد بالا حد پایین
					-۰/۰۶۷ -۰/۰۰۳
سبک فرزندپروری مقتدرانه × تحمل پریشانی	۰/۰۲۸	۰/۰۱	۲/۲۲	۰/۰۲۷	حد بالا حد پایین
					۰/۰۰۳ ۰/۰۵۳

* ۲۰۰۰ نمونه‌گیری مجدد

شکل ۲: ضرایب مسیر غیراستاندارد و معناداری آن‌ها در مدل میانجی‌گر تعدیل‌شده پژوهش ($p < 0.05$)

جدول ۳: بررسی نحوه تعدیل گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در مدل پژوهش

بررسی اثر تعدیل گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در مسیر مستقیم تحمل پریشانی بر رفتارهای پرخطر نوجوانی						
سطوح سبک فرزندپروری مقتدرانه	ضریب مسیر غیراستاندارد	خطای استاندارد	اندازه بحرانی	معناداری	حد بالا	حد پایین
پایین	-۰/۸۴۶	۰/۱۵	-۵/۶۲	۰/۰۰۱	-۰/۵۵۰	-۱/۱۴۲
متوسط	-۰/۶۳۵	۰/۱۱	-۵/۷۲	۰/۰۰۱	-۰/۴۱۷	-۰/۸۵۳
بالا	-۰/۴۲۴	۰/۱۴	-۲/۹۹	۰/۰۰۳	۰/۱۴۶	-۰/۷۰۲
بررسی اثر تعدیل گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در مسیر مستقیم ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر نوجوانی						
پایین	-۱/۰۲۸	۰/۱۸	-۵/۷۰	۰/۰۰۱	-۰/۶۷۴	-۱/۳۸۲
متوسط	-۱/۲۹۱	۰/۱۷	-۷/۶۰	۰/۰۰۱	-۰/۹۵۸	-۱/۶۲۵
بالا	-۱/۵۹۴	۰/۲۳	-۶/۶۳	۰/۰۰۱	-۱/۰۹۴	-۲/۰۱۵
بررسی اثر تعدیل گری سبک فرزندپروری مقتدرانه در مسیر غیرمستقیم ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر از طریق تحمل پریشانی						
سطوح سبک فرزندپروری مقتدرانه	اثر غیرمستقیم غیراستاندارد	خطای استاندارد بوت	حد بالا	حد پایین		
پایین	۰/۱۶۳	۰/۰۷۰	۰/۳۰۶	۰/۰۲۸		
متوسط	۰/۱۲۲	۰/۰۵۲	۰/۲۳۱	۰/۰۳۰		
بالا	۰/۰۸۲	۰/۰۴۳	۰/۱۸۰	۰/۰۱۳		

بحث

پژوهش حاضر که باهدف بررسی برآزش مدل رفتارهای پرخطر نوجوانی بر اساس ابعاد روشن شخصیت با توجه به میانجی‌گری تحمل پریشانی و تعدیل‌کنندگی سبک فرزندپروری مقتدرانه انجام شد، به‌طور خلاصه، رفتارهای پرخطر نوجوانی بر اساس ابعاد روشن شخصیت با میانجی‌گری تحمل پریشانی پیش‌بینی می‌شود و سبک فرزندپروری مقتدرانه نقش تعدیل‌کنندگی در این میان دارند.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تحمل پریشانی در رابطه میان ابعاد روشن شخصیت با رفتارهای پرخطر نوجوانی رابطه میانجی دارد. به‌طور دقیق‌تر باید گفت که ابعاد روشن شخصیت اثر منفی و معناداری بر تحمل پریشانی دارند و تحمل پریشانی اثر منفی و معناداری بر رفتارهای پرخطر دارد. همچنین، ابعاد روشن شخصیت بر رفتارهای پرخطر اثر منفی و معناداری دارد. علاوه بر این نشان داده شد که ویژگی‌های روشن شخصیت (داشتن ابعاد روشن شخصیت بدون هیچ بعد شخصیت تاریک) تحمل پریشانی افراد را بیشتر کاهش دهد

و از این طریق منجر به افزایش رفتارهای پرخطر در نوجوانان می‌شود. درحالی‌که اثر ابعاد روشن شخصیت به‌طور مستقیم اثر منفی بر رفتارهای پرخطر دارد و آن را کاهش می‌دهد. این یافته با نتایج پژوهش (۲۶) همخوانی دارد که نشان داد بین ابعاد روشن شخصیت با رضایت از زندگی با میانجی‌گری جهت‌گیری‌های ارزشی رابطه مثبت وجود دارد.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که افراد باشخصیت‌های شکل یافته ممکن است به شیوه‌های مختلفی به مواقع پرخطر و وضعیت‌های استرس‌زا واکنش نشان دهند. برخی از افراد ممکن است با خشونت یا ریسک‌پذیری بیشتر و یا با حساسیت این واکنش را از خود نشان دهند ولی در این میان تحمل پریشانی می‌تواند رفتارهای مختلفی ازجمله نگرانی‌ها و استرس‌ها که تجربه می‌شود را دچار تغییر کند. این می‌تواند به علت شخصیت و خصوصیت‌های فردی سازمان‌یافته به‌صورت مثبت و منفی باشد و یا تأثیرات محیطی یا رویدادهای زندگی پیشین تبیین‌گر آن باشد (۱۴). همچنین باید گفت که صفات روشن به ابعاد مختلف شخصیت اشاره دارد، به‌طوری‌که ویژگی‌های

کاهد، فرد به سمت رفتارهای ناسازگارانه سوق داده می‌شود (۱۸). پس می‌توان گفت که افراد توانمند از تحمل و رویارویی با چالش‌های زندگی، قادر خواهند بود حفاظی را ایجاد کنند تا به سمت رفتارهای پرخطر کشیده نشوند. توانمند بودن افراد از نظر شخصیتی، شناختی و هیجانی، با رویدادهای آزاردهنده سبب می‌شود که احساس‌های خود را تشخیص می‌دهند، مفاهیم ضمنی روابط را درک می‌کنند و به گونه مؤثرتری حالت‌های هیجانی خود را بیان می‌کنند (۲۰).

رفتارهای پرخطر نوجوانان به‌طور قابل‌توجهی تحت تأثیر ابعاد شخصیتی قرار می‌گیرند، به‌طوری‌که تحمل پریشانی به‌عنوان میانجی و سبک فرزندپروری مقتدرانه به‌عنوان تعدیل‌کننده عمل می‌کند. این رابطه از طریق چندین عامل کلیدی قابل‌درک است. تحقیقات نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی خاص، نقش مهمی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان بازی می‌کنند. مکانیسم زیربنایی شامل چگونگی تأثیر این ویژگی‌های شخصیتی بر تنظیم عاطفی است. تحمل پریشانی به توانایی فرد برای مقاومت در برابر پریشانی عاطفی بدون توسل به رفتارهای ناسازگار اشاره دارد. نوجوانان باتحمل پریشانی پایین ممکن است بیشتر مستعد انجام رفتارهای پرخطر به‌عنوان وسیله‌ای برای فرار از ناراحتی باشند. این نقش میانجی نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی بر میزان خوبی که نوجوانان می‌توانند پریشانی را مدیریت کنند، تأثیر می‌گذارد که به‌نوبه خود بر تمایل آن‌ها به ریسک‌پذیری تأثیر می‌گذارد. برای مثال، افرادی که دارای سطوح بالای روان رنجور خوبی هستند ممکن است پریشانی عاطفی شدیدی را تجربه کنند و به دلیل نداشتن مکانیسم‌های مقابله‌ای مؤثر، ممکن است به رفتارهای پرخطر به‌عنوان نوعی تسکین روی آورند. فرزندپروری مقتدرانه که با پاسخگویی بالا و تقاضاهای زیاد مشخص می‌شود، نقش تعدیل‌کننده را در این پویایی ایفا می‌کند. این سبک فرزندپروری محیطی حمایتی را تقویت می‌کند که مهارت‌های ارتباط باز و تنظیم عاطفی را تشویق می‌کند. نوجوانانی که در خانواده‌های معتبر بزرگ شده‌اند، احتمالاً استراتژی‌های مقابله مؤثر و تحمل

روشن اغلب با ویژگی‌های مثبت مانند صداقت، شفقت و همدلی همراه است ولی این صفات سبب کاهش تحمل پریشانی می‌شود زیرا تحمل پریشانی به توانایی فرد برای تحمل و مدیریت مؤثر حالات هیجانی منفی اشاره دارد و نقش مهمی در نحوه واکنش افراد به استرس و موقعیت‌های چالش‌برانگیز دارد (۱۲)؛ چراکه این صفات شخصیتی مانند صداقت نمی‌تواند بر پریشانی اثری داشته باشد و صفات روشن عموماً در ارتباط با دیگران معنا پیدا می‌کند و این در حالی است که تحمل پریشانی صفتی فردی بوده که در ارتباط با رویدادها و وقایع شکل می‌کند و داشتن صفاتی مثبت مانند انسان‌گرایی و عاملیت وی سبب می‌شود نگرانی‌ها و تشویش‌های وی افزوده شود و فرد را به سمت کاهش تحمل پریشانی ببرد.

در مقابل تحقیقات نشان می‌دهد که افرادی که تحمل پریشانی بالاتری دارند، بهتر می‌توانند احساسات خود را تنظیم کنند و در برابر رفتارهای تکانشی یا مخاطره‌آمیز حتی زمانی که با شرایط ناراحت‌کننده مواجه می‌شوند، مقاومت کنند.

علاوه بر این، پژوهشگر عقیده دارد که تحمل پریشانی همانند باوجود و یا عدم وجود اختلال‌های شخصیتی و یا صفات پررنگ نیست بلکه اکتساب ویژگی‌هایی است که به حفظ بهداشت روانی فرد در هنگام مواجهه با عوامل خطر کمک می‌کند. به نظر می‌رسد افزایش تحمل پریشانی فرد می‌تواند باعث شود که نوجوانان سختی‌ها و استرس‌های ناشی از محرک‌های محیطی را بهتر تحمل نمایند و تمایلات شخصیتی چه مثبت و چه منفی اثر کاهشی بر این مورد دارند چراکه صفات شخصیتی مثبت به علت نگرانی‌ها و دلسوزی‌ها برای دیگران فرد را دچار تشویش می‌کند که جهت تسکین این وضعیت سعی می‌کنند با رفتارهای پرخطر این تنش را کاهش دهند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش (۲۷) همخوانی دارد.

در همین راستا به گزارش برخی پژوهش‌ها اغلب نوجوانان وقتی که با پریشانی بسیاری مواجه می‌شوند، احساس فقدان مهارت‌ها و تدابیر مشخص برای بیان هیجان‌ها و نیز وجود صفات شخصیتی که تحمل آن‌ها را در مقابله با استرس می‌-

روشن شخصیت می‌تواند احتمال چنین رفتارهایی را افزایش دهد، به‌ویژه هنگامی که با تحمل پریشانی کم همراه باشد. با این حال، فرزندپروری مقتدرانه می‌تواند یک حائل ایجاد کند و تاب‌آوری و راهبردهای مقابله سالم‌تر را ارتقا دهد. این موضوع بر اهمیت مداخلات هدفمندی که هم به رشد شخصیت و هم به شیوه‌های والدین برای کاهش رفتارهای پرخطر در نوجوانان می‌پردازد، تأکید می‌کند.

با توجه به این موارد بررسی و سنجش عملکرد درست فرد و شناسایی صفات شخصیتی در دوران پایانی جوانی (و یا ابتدایی جوانی) در محیط‌های پرسترس می‌تواند از بسیاری مشکلات فردی، بین‌فردی و اجتماعی جلوگیری کند. همچنین با توجه به رابطه معکوس تحمل پریشانی و رفتارهای پرخطر، جهت حفظ کارکرد و عدم سوق پیدا کردن جوانان به سمت انحطاط رفتاری در دوران نوجوانی، از آموزش‌های لازم طبق مهارت‌های رویارویی با استرس و پریشانی و مدیریت هیجانات بهره برده شود.

تشریح و قدردانی

نویسندگان برخود لازم می‌دانند از کلیه مشارکت‌کنندگان در این مطالعه صمیمانه قدردانی و تشکر نمایند. همچنین اهداف مطالعه برای کلیه شرکت‌کنندگان در پژوهش توضیح داده شد. رضایت‌نامه آگاهانه کتبی گرفته شد و افراد می‌توانستند هر موقع که مایل به ادامه‌ی مطالعه نبودند از آن خارج شوند. تمام مراحل این مطالعه به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد رسیده است و دارای کد اخلاق IR.IAU.KHSH.REC.1402.100 هست.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

پریشانی بالاتری را توسعه می‌دهند که می‌تواند تأثیر ویژگی‌های شخصیتی ناسازگار را بر رفتارهای پرخطر کاهش دهد. در مقابل، آن‌هایی که از زمینه‌های والدینی کمتر حمایت‌کننده هستند ممکن است فاقد این عوامل محافظتی باشند که منجر به احتمال بیشتری برای درگیر شدن در رفتارهای مخاطره‌آمیز علیرغم ویژگی‌های شخصیتی آن‌ها می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های (۱۸)، (۲۸)، (۲۹)، (۳۰)، (۳۱)، (۳۲)، (۳۳) و (۳۴) همخوانی دارد.

در پایان باید افزود که هر پژوهشی با توجه به امکانات و موقعیتی که در آن به اجرا درآمده است دارای محدودیت‌هایی است که تعمیم‌پذیری آن را به جامعه با مشکلاتی همراه می‌سازد. با توجه به نمونه پژوهش، اکثریت آن را زنان تشکیل می‌دهند (بیش از ۶۰ درصد از حجم نمونه) که در تعمیم نتایج به مردان باید احتیاط نمود. همچنین تفاوت‌های فرهنگی (نوجوانان شهر اصفهان) در پژوهش حاضر لحاظ نشده لذا جهت تعمیم نتایج، به سایر جوامع و فرهنگ‌ها باید دقت کرد. علاوه بر این اثرپذیری برخی از ویژگی‌های روان‌شناختی و رفتاری از بهزیستی و وضعیت اجتماعی و اقتصادی افراد که در پژوهش حاضر قابل‌کنترل نبود. در این راستا پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از بازه‌های سنی دیگر (بالای ۲۰ سال و کمتر از ۱۶ سال) و نیز افراد دارای سابقه یک یا چند ترومای دوران کودکی و یا گرایش به رفتارهای پرخطر خاص، استفاده گردد. همچنین از نمونه مردان و زنان به‌صورت جداگانه می‌توان در تکرار پژوهش حاضر بهره برد تا اطلاعات دقیق‌تری از تفاوت جنسیتی در این مورد کسب کرد. عوامل مؤثر بر گرایش به رفتارهای پرخطر اعم از پیشینه خانوادگی، سلامت روانی و غیره همراه با متغیرهای مدنظر پژوهش موردبررسی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

به‌طور خلاصه، تعامل بین ابعاد شخصیت، تحمل پریشانی و سبک‌های فرزندپروری چارچوب پیچیده‌ای برای درک رفتارهای پرخطر نوجوانان ایجاد می‌کند. سطوح بالای ابعاد

مشارکت نویسندگان:

(۳) تأیید نهایی دست‌نوشته پیش از ارسال به مجله: مصطفی

خانزاده

(۱) مفهوم‌پردازی و طراحی مطالعه، یا جمع‌آوری داده‌ها، یا

تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها: همه نویسندگان

(۲) تهیه پیش‌نویس مقاله یا بازبینی آن جهت تدوین محتوای

اندیشمندانه: مهناز عنایتی، مصطفی خانزاده

References

1. Champion KE, Parmenter B, McGowan C, Spring B, Wafford QE, Gardner LA, et al. Effectiveness of school-based eHealth interventions to prevent multiple lifestyle risk behaviours among adolescents: a systematic review and meta-analysis. *The Lancet Digital Health*. 2019;1(5):e206e21.
[https://doi.org/10.1016/S2589-7500\(19\)30088-3](https://doi.org/10.1016/S2589-7500(19)30088-3)
2. Arabnejad S, Mafahkeri A, Ranjbar MJ. The role of family cohesion and self-worth in predicting tendency towards risky behavior in adolescents. *Journal of Psychological Studies*. 2018;14(1):147-62.
<https://doi.org/10.22051/psy.2018.8915.1108>
3. Vannucci A, Simpson EG, Gagnon S, Ohannessian CM. Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. *Journal of adolescence*. 2020;79:258-74.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.01.014>
4. Bozzini AB, Bauer A, Maruyama J, Simões R, Matijasevich A. Factors associated with risk behaviors in adolescence: a systematic review. *Brazilian Journal of Psychiatry*. 2020;43:210-21.
<https://doi.org/10.1590/1516-4446-2019-0835>
5. Lester D. *Theories of personality: A systems approach*: Routledge; 2019.
<https://doi.org/10.4324/9780429026027>
6. Kaufman SB, Yaden DB, Hyde E, Tsukayama E. The light vs. dark triad of personality: Contrasting two very different profiles of human nature. *Frontiers in psychology*. 2019;10:467.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00467>
7. Lomas T, Ivtzan I. Second wave positive psychology: Exploring the positive-negative dialectics of wellbeing. *Journal of happiness studies*. 2016;17:1753-68
<https://doi.org/10.1007/s10902-015-9668-y>
8. Lukić P, Živanović M. Shedding light on the Light Triad: Further evidence on structural, construct, and predictive validity of the Light Triad. *Personality and Individual Differences*. 2021;178:110876.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110876>
9. Sarrionandia A, Ramos-Díaz E, Fernández-Lasarte O. Resilience as a mediator of emotional intelligence and perceived stress: A cross-country study. *Frontiers in psychology*. 2018;9:2653.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02653>
10. Hossein A, Giti S, Pasha Ma, Arefe A. The role of mindfulness, emotional regulation, distress tolerance and effective communication with others in predicting obsessive-compulsive symptoms. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2017: Vol. 22 Pages 270-283.
<https://doi.org/10.18869/nirp.ijpcp.22.4.270>
11. Schwarz S. Resilience in psychology: A critical analysis of the concept. *Theory & Psychology*. 2018;28(4):528-41.
<https://doi.org/10.1177/0959354318783584>
12. Evers AW, Zautra A, Thieme K. Stress and resilience in rheumatic diseases: a review and glimpse into the future. *Nature Reviews Rheumatology*. 2011;7(7):409-15.
<https://doi.org/10.1038/nrrheum.2011.80>
13. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment orientations and emotion regulation. *Current opinion in psychology*. 2019;25:6-10.
<https://doi.org/10.1016/j.copsy.2018.02.006>
14. Hébert M, Langevin R, Oussaïd E. Cumulative childhood trauma, emotion

regulation, dissociation, and behavior problems in school-aged sexual abuse victims. *Journal of affective disorders*. 2018;225:306-12. 15.

<https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.08.044>.

15. Villalta L, Smith P, Hickin N, Stringaris A. Emotion regulation difficulties in traumatized youth: A meta-analysis and conceptual review. *European child & adolescent psychiatry*. 2018;27:527-44.

<https://doi.org/10.1007/s00787-018-1105-4>

16. Salavera C, Usán P, Quilez-Robres A. Exploring the effect of parental styles on social skills: The mediating role of affects. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022;19(6):3295
<https://doi.org/10.3390/ijerph19063295>

17. Farnaz R, Leila H. Explaining the attitude towards delinquency in teenagers based on parenting styles. 2019.

18. Moulai B, Ajirlou S, Pourasmeili N. Investigating the relationship between parents' parenting style and high-risk behaviors in middle school students of Meshgin Shahr. 2019.

19. Buri JR. Parental authority questionnaire. *Journal of personality assessment*. 1991;57(1):110-9.

https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5701_13

19. Buri JR. Parental authority questionnaire. *Journal of personality assessment*. 1991;57(1):110-9.

https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5701_13

20. Sepehrianazar F. The effect of Jigsaw cooperative learning method on students' basic psy-chological needs. *Research in School and Virtual Learning*. 1970;4(13):21-30.

21. Simons JS, Gaher RM. The Distress Tolerance Scale: Development and validation of a self-report measure. *Motivation and emotion*. 2005;29(2):83-102.

<https://doi.org/10.1007/s11031-005-7955-3>

22. Ali Zam ZA. Co-occurrence of high-risk behaviors among high school teenagers in Tehran.

23. Gurand Ap B, Azmoudepour Kh, Nasab H. The relationship between dark and light dimensions of personality with life satisfaction with the mediation of value orientations. *Positive psychology research paper*. 2023;8(4):95-112.

24. Hayes AF. Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach: Guilford publications; 2017.

25. Preacher KJ, Hayes AF. Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior research methods*. 2008;40(3):879-91.

<https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>

26. Alipour Gourand B, Azemoudeh M, Esmailpour K, Hosseini Nasab SD. The Relationship Between Dark and Light Dimensions of Personality with Life Satisfaction Mediated by Value Orientations. *Positive Psychology Research*. 2023;8(4):95-112.

27. Hatano K, Sugimura K, Crocetti E. Looking at the dark and bright sides of identity formation: New insights from adolescents and emerging adults in Japan. *Journal of Adolescence*. 2016;47:156-68.

<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.09.008>

28. Mohammadi M, Zadeh Chaf A, Mirsaleh R, Shiravi E. The mediating role of health anxiety in the relationship between health literacy and death anxiety with quality of life. *Positive psychology research paper*. 2024;10(1):39-58.

29. seyedkhorasani M S, rafiei-honar H, Mirzahosseini H. The Role of Perceived

Parenting Style and Attachment Style in Adolescents' Psychological Well-Being with the Mediation of Self-Control: A Descriptive Study. JRUMS. 2023; 22 (7):707-724.

<https://doi.org/10.61186/jrums.22.7.707>

30. Farzaneh Jajermi H, Sotodeh Asl N, Kahsari R, Jahan F. Presenting a causal model of tendency towards risky behaviors based on religious attitudes and parenting styles of parents: with the mediation of time perspective. Social psychology research. 2021; 11(42): 35-52.

31. Moghaddami-Choboghloei B, Navidi-Moghadam M, Jahangiri MM. Development of a model of tendency towards risky behaviors based on the behavioral brain system with the mediating role of parenting styles. SALĀMAT-I IJTIMĀĪ (Community Health). 2024; 1(28): 31-42.

32. Nakhaei S, Podeneh Bahry S, Saber Shahraki F, Sargolzaei M. The Role of Family Supervision and Religious Beliefs on the Tendency to Risky Behaviors in Adolescents Aged 16 To 18 Years in Zabol City. JNIP 2022; 14 (18):1-16.

33. Abbasi E, Rajaei A, Bayyazi MH, Jafarian Yasar H. Predicting the Tendency to Risky Behaviors According to Parenting Style and Mental-Affective Atmosphere Perception of the Family with the Mediation of Healthy Life Style in the Adolescents. Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal (RRJ). 2022;10(10):119-32.

34. Baumrind D. The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. The journal of early adolescence. 1991;11(1):56-95.

<https://doi.org/10.1177/0272431691111004>

Tendency to high-risk behaviors in adolescence based on bright dimensions of personality: the mediating role of distress tolerance and the moderating role of authoritative parenting style Tendency to high-risk behaviors in adolescence

Mahnaz Enayati¹, Mostafa Khanzadeh², Zohreh Raeisi¹, Akram Dehghani¹

1. Department of psychology, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

2. Department of Psychology, Feizoleslam Institute of Higher Education, Khomeinishahr, Iran.

Corresponding author: Mostafa Khanzadeh. Department of Psychology, Feizoleslam Institute of Higher Education, Khomeinishahr, Iran. **E-Mail:** M.kh@fei.ac.ir

Submitted: 18 August 2024

Accepted: 25 November 2024

Abstract

Background & Aim: Risky behaviors are a common challenges faced with adolescence and can have significant impacts on their physical and mental health. The aim of the this study was to examine a causal model of the tendency towards risky behaviors in adolescents based on the bright dimensions of personality, considering the mediating effect of distress tolerance as well as the moderating influence of perceived authoritative parenting style.

Methods: This study was conducted with a fundamental objective and a descriptive-correlational method. The statistical population of this study consisted of all adolescents aged 16-20 years in Isfahan City, from which a total of 474 individuals were selected through a staged sampling method. Data was collected using Buri's (1991) Parenting Authority Scale, Simon and Qaher's (2005) Distress Tolerance Scale, Kaufman's (2019) Bright Personality Triad Scale and Alizadeh's (2008) Iranian Adolescent Risk-Taking Scale. For data analysis, methods of structural equation modeling were employed using SPSS AMOS-26 software at a significance level of 0.05.

Results: In this study, 293 girls (61.8%) and 181 boys (38.2%) participated, with a mean age of 18.6 years. The direct path coefficients showed that the bright dimensions of personality had a significant negative impact on distress tolerance, and that distress tolerance had a negative and significant effect on risky behaviors ($P < 0.05$, $r = -0.226$). Additionally, the bright dimensions of personality had a significant negative effect on risky behaviors. The indirect effect of bright dimensions of personality on risky behaviors through distress tolerance was found to be positive and also it was significant for individuals with different scores on authoritative parenting style ($P < 0.05$, $r = -0.286$).

Conclusion: The authoritative parenting style can be an effective moderator in the connection between bright dimensions of personality and risky behaviors in adolescents. Furthermore, distress tolerance plays a significant role in mediating the reduction of risky behaviors. Hence, it is recommended that educational and supportive programs be developed for adolescents in order to improve their distress tolerance skills. This will ultimately lead to better mental health and a decrease in risky behaviors.

Keywords:

authoritative parenting style, distress tolerance, bright dimensions of personality, risky behaviors

How to cite this Article: Enayati M, Khanzadeh M, Raeisi Z, Dehghani A. Tendency to high-risk behaviors in adolescence based on bright dimensions of personality: the mediating role of distress tolerance and the moderating role of authoritative parenting style Tendency to high-risk behaviors in adolescence. Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. 2024; 12(3):78-92.